

# Høringsnotat

## Taushetsplikt i trossamfunnsloven mv.

Dato: 18.august 2025

Saksnr. 25/2380

Høringsfrist: 18.november 2025

### Innhold

|       |                                                               |   |
|-------|---------------------------------------------------------------|---|
| 1     | Innledning.....                                               | 3 |
| 2     | Bakgrunn.....                                                 | 3 |
| 2.1   | Generelt om taushetsplikten.....                              | 3 |
| 2.2   | Flytte regulering fra straffeloven til sektorlovgivning ..... | 4 |
| 2.3   | Høring høsten 2024 .....                                      | 4 |
| 2.3.1 | Høringsnotat og høringssvar .....                             | 4 |
| 2.3.4 | Ubesvarte spørsmål .....                                      | 5 |
| 2.3.5 | Fortsatt utfordrende å regulere .....                         | 5 |
| 2.4   | Arbeidsseminarer våren 2025 .....                             | 5 |
| 2.5   | Om taushetsplikten for «meklingsmenn i ekteskapsaker» .....   | 5 |
| 3     | Personer omfattet av taushetsplikt .....                      | 5 |
| 3.1   | Gjeldende rett .....                                          | 5 |
| 3.2   | Departementets vurdering.....                                 | 6 |
| 3.2.1 | Utgangspunkt: Større mangfold.....                            | 6 |
| 3.2.2 | Hovedtrekk i departementets forslag .....                     | 6 |
| 3.2.3 | Avgrensning av personkrets .....                              | 7 |
| 3.2.4 | «Prester» .....                                               | 7 |
| 3.2.5 | «Religiøse ledere» .....                                      | 7 |
| 3.2.6 | «Personer i tilsvarende funksjoner» .....                     | 7 |
| 3.2.7 | «Medhjelpere» .....                                           | 8 |
| 4     | Tros- og livssynssamfunn omfattet av taushetsplikt.....       | 8 |
| 4.1   | Gjeldende rett .....                                          | 8 |
| 4.2   | Departementets vurdering.....                                 | 8 |

|       |                                                                              |    |
|-------|------------------------------------------------------------------------------|----|
| 4.2.1 | Livssynssamfunn.....                                                         | 8  |
| 4.2.2 | Registrerte og tidligere registrerte tros- og livssynssamfunn.....           | 8  |
| 5     | Situasjoner omfattet av taushetsplikten .....                                | 9  |
| 5.1   | Gjeldende rett .....                                                         | 9  |
| 5.2   | Departementets vurdering.....                                                | 9  |
| 6     | Opplysninger omfattet av taushetsplikt.....                                  | 11 |
| 6.1   | Gjeldende rett .....                                                         | 11 |
| 6.2   | Departementets vurdering.....                                                | 11 |
| 7     | Unntak fra taushetsplikt.....                                                | 11 |
| 7.1   | Gjeldende rett .....                                                         | 11 |
| 7.2   | Departementets vurdering.....                                                | 12 |
| 7.2.1 | Samtykke .....                                                               | 12 |
| 7.2.2 | Adgang til å melde til barnevernstjenesten .....                             | 12 |
| 7.2.3 | «Fare for liv og helse» .....                                                | 13 |
| 7.3   | Særskilt om avvergingsplikten.....                                           | 13 |
| 8     | Straff .....                                                                 | 14 |
| 8.1   | Gjeldende rett .....                                                         | 14 |
| 8.2   | Departementets vurdering.....                                                | 14 |
| 9     | Overgangsregel.....                                                          | 14 |
| 10    | Iverksettningstidspunkt. Forutsetninger for en vellykket implementering..... | 15 |
| 11    | Økonomiske og administrative konsekvenser .....                              | 15 |
| 12    | Justert ordlyd i vitneforbudsreglene .....                                   | 15 |
| 13    | Oppsummering av hovedforskjellene mellom alternativene .....                 | 16 |
| 14    | Forslag til lovendringer .....                                               | 16 |
|       | Alternativ 1.....                                                            | 16 |
|       | Alternativ 2.....                                                            | 17 |
|       | Andre lovendringer .....                                                     | 17 |

# 1 Innledning

Barne- og familiedepartementet sender med dette på høring forslag til to alternative bestemmelser om taushetsplikt i trossamfunnsloven. Departementet foreslår å videreføre innholdet i den lovpålagte taushetsplikten som i dag følger av straffeloven § 211 i en ny bestemmelse i trossamfunnsloven.

Departementet sendte et [høringsnotat om reguleringen av taushetsplikt i tros- og livssynssamfunn mv.](#) på offentlig høring den 30. august 2024. Departementet viser til høringsnotatet i fjor høst for en bredere gjennomgang av gjeldende rett og av taushetsplikten generelt. I høringsnotatet ble gjeldende rett gjennomgått, inkludert forpliktelsene etter Grunnloven og internasjonale konvensjoner. Departementet redegjorde for kunnskapsinnhenting i sektoren, i tillegg til en komparativ gjennomgang av nordisk rett. Høringsnotatet presenterte også taushetsplikten i en historisk kontekst, og redegjorde for hensynene og utfordringene ved en videreføring av reguleringen. To alternative løsninger til hvordan den videre reguleringen av taushetsplikten for personer i tros- og livssynssamfunn kunne løses var på høring: Å oppheve den lovpålagte taushetsplikten eller å videreføre den med noen justeringer i trossamfunnsloven.

## 2 Bakgrunn

### 2.1 Generelt om taushetsplikten

Taushetsplikten som følger av straffeloven § 211 beskytter tillitsforholdet mellom sjelesørger og konfident (den som betror seg). Bestemmelsen lyder:

Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes prester i Den norske kirke, prester eller forstandere i registrerte trossamfunn, forsvarere i straffesaker, meklingsmenn i ekteskapssaker, og disses hjelpere, som uberettiget røper eller unnlater å hindre at andre får adgang eller kjennskap til hemmeligheter som er betrodd dem eller deres foresatte i anledning av stillingen eller oppdraget.

Presters profesjonsbestemte taushetsplikt har en lang historie i norsk rett, som en del av trosutøvelsen som knytter seg særlig til skriftemål og sjelesorg. Etter hvert som nye trossamfunn har kommet til i Norge, har også disse blitt omfattet av denne taushetsplikten, fordi de har hatt «prester» eller «forstandere».

Taushetsplikten skal ivareta det grunnleggende hensynet til konfidentens privatliv og personvern. Taushetspliktreglene verner om sentrale menneskerettigheter, som det etter Grunnloven § 92 er statens plikt å respektere og sikre. Retten til privatliv og vern mot selvinkriminering er sentralt for konfidenten. Taushetsplikten kan også ses i sammenheng med retten til tros- og livssynsfrihet etter Grunnloven § 16, FNs menneskerettighetserklæring artikkel 18, barnekonvensjonen artikkel 14, samt Den europeiske menneskerettskonvensjon artikkel 9.

Den «profesjonsbestemte taushetsplikten» har tradisjonelt vært ansett som en streng taushetsplikt knyttet til rollen som yrkesutøver. Taushetsplikten er beskyttet gjennom en særskilt regulering i straffeloven § 211, og omfatter «prester i Den norske kirke, prester eller forstandere i registrerte trossamfunn, forsvarere i straffesaker, meklingsmenn i ekteskapssaker, og disses hjelpere».

## 2.2 Flytte regulering fra straffeloven til sektorlovgivning

I arbeidet med ny trossamfunnslov varslet Barne- og familiedepartementet en nærmere vurdering av om det bør inntas en egen bestemmelse om taushetsplikt i trossamfunnsloven, se Prop. 130 L (2018–2019) punkt 21.8. Bakgrunnen var at Straffelovkommisjonen mente at brudd på alle former for lovbestemt taushetsplikt i utgangspunktet bør rammes av samme bestemmelse i straffeloven, og at spørsmålet om hvem som har taushetsplikt og hvilken utstrekning plikten skal ha, bør reguleres i særlovgivningen, jf. Ot.prp. nr. 8 (2007–2008) s. 263. Justisdepartementet var enig med kommisjonen i at det er behov for å regulere taushetsplikten for yrkesgruppene nevnt i straffeloven 1902 § 144 i tråd med strukturen i lovverket ellers, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) s. 75. Bestemmelsen i straffeloven ble etter dette besluttet videreført som § 211 i gjeldende straffelov, men det framkommer i Ot.prp. nr. 8 (2007–2008) punkt 16.2 at «det tas sikte på at bestemmelsen kan oppheves når de nødvendige endringer i spesiallovgivningen er foretatt».

## 2.3 Høring høsten 2024

### 2.3.1 Høringsnotat og høringssvar

Høringsnotatet fra august 2024 presenterte to alternativer: Alternativ 1 var departementets hovedforslag og innebar å oppheve den lovregulerte taushetsplikten. Alternativ 2 skisserte flere alternativer til hvordan en bestemmelse kunne videreføres i trossamfunnsloven. Departementet foreslo også endringer i bevisforbudsreglene i prosesslovene, se nytt forslag i punkt 14 nedenfor og omtale i punkt 12.

Det kom inn 33 [høringssvar](#). Flere av de sentrale aktørene på tros- og livssynsfeltet gjennomførte interne prosesser før de utformet sitt høringssvar. I tillegg kom høringssvar fra blant annet Politidirektoratet, Oslo og Øst politidistrikt, Datatilsynet, Stine Sofies Stiftelse og ansatte ved UiB og Politihøgskolen. Gjennom høringsrunden og møtepunkter med sektoren i høringsperioden har det vært positive tilbakemeldinger på at departementet løfter taushetsplikt som tema, og hvordan denne skal reguleres i framtiden. Sektoren anerkjenner at dette er både viktig og vanskelig.

Av de 33 høringssvarene var det to instanser som støttet å oppheve den lovpålagte taushetsplikten. Det store flertallet av høringsinstansene ønsket at taushetsplikten skulle videreføres i en ny bestemmelse i trossamfunnsloven.

Taushetspliktens grunnleggende funksjon som noe som trygger konfidenten, er et sentralt anliggende for så å si alle høringsinstansene. Ørnulf Øyen ved UiB og Morten Holmboe og Ingrid Ørum ved Politihøgskolen peker på at en lovregulering bidrar til å sikre privatlivsvernet generelt. Holmboe og Ørum skriver at «[h]ensynet til personvernet er helt grunnleggende – taushetspliktregler er hovedsakelig til for å verne om ulike aspekt ved konfidentens privatliv.»

Mange høringsinstanser som ønsker en videreføring av taushetsplikten, løfter fram den samfunnsmessige verdien av at det finnes trygge rom for mennesker som ønsker å betro seg. Høringsinstansene mener at en fortsatt lovregulering er nødvendig for å sikre dette trygge rommet og den samfunnsmessige verdien dette har. MF vitenskapelige høyskole peker på fortrolighetsrommet «som fellesgode i et livssynsåpent samfunn», og STL skriver at «[t]rygge, taushetsbelagte rom er et sivilsamfunnsgode». Den norske kirke, Norsk katolsk bisperåd, NKR og KA er noen av høringsinstansene som også gir lignende uttrykk for denne verdien og behovet. Det at en lovregulert bestemmelse gir en autoritativ kraft, er også noe som trekkes fram av flere høringsinstanser.

#### 2.3.4 Ubesvarte spørsmål

Departementet pekte i høringsnotatet på flere utfordringer og spørsmål knyttet til utformingen av en eventuell ny bestemmelse i trossamfunnsloven. Når det kommer til hvordan disse bør løses, gav ikke høringsinstansene klare svar på alt. Særlig når det gjelder spørsmålet om *hvem* som skal omfattes av en eventuell taushetsplikt, er det et stort sprik i høringssvarene. I hvilken grad bekymringer knyttet til barn og unge skal kunne meldes til barnevernet, er også et spørsmål som høringsrunden ikke gir et klart svar på.

Høringsrunden viser at forholdet mellom meldeplikt, avvergingsplikt og taushetsplikt er utfordrende for sektoren. Det er behov for et bredt informasjonsarbeid for at rettigheter og plikter skal bli forstått og etterlevd.

#### 2.3.5 Fortsatt utfordrende å regulere

Høringsrunden høsten 2024 har vært nyttig, men ikke fullt ut avklarende, jf. beskrivelsen over. En del av de regulatoriske utfordringene departementet pekte på i [høringsnotatet punkt 7.1–7.10](#) gjør seg fortsatt gjeldende. Et hovedspørsmål er om det er forsvarlig å gi en taushetspliktsregel når det er så krevende å angi presist personkretsen som blir omfattet. Selv om man har tillit til påtalemyndighetens skjønn med tanke på å reise straffesak, skal regler omfattet av straffetrussel være særlig presise og forutberegnelige.

### 2.4 Arbeidsseminarer våren 2025

Departementet inviterte sentrale aktører fra sektoren til tre arbeidsseminarer våren 2025 (januar-mars). Deltakerne på disse seminarene var representanter oppnevnt av: Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn, Norges Kristne Råd, Den norske kirke v/ Kirkerådet, Muslimsk Dialognettverk, Human-Etisk Forbund og Teologisk fakultet (UiO). Deltakerne møtte i kraft av egen kompetanse, ikke som representanter for sine arbeidsgivere. Målet med disse seminarene var å belyse og utrede spørsmålene som gjensodt etter høringsrunden.

### 2.5 Om taushetsplikten for «meklingsmenn i ekteskapssaker»

Departementet vil se på forholdet mellom straffeloven § 211 og reguleringen av taushetsplikt i lov om familievernkontorene i det forestående arbeidet med ny lov om familieverntjenesten.

## 3 Personer omfattet av taushetsplikt

### 3.1 Gjeldende rett

Etter straffeloven § 211 omfatter taushetsplikten alle «prester i Den norske kirke, prester eller forstandere i registrerte trossamfunn (...) og dissers hjelpere».

At bestemmelsen spesifikt nevner «prester i Den norske kirke», knytter seg til særstillingen Den norske kirke (Dnk) tradisjonelt har hatt i Norge, og det faktum at Dnk ikke er et «registrert trossamfunn». Taushetsplikten omfatter alle som er ordinert til prest i Dnk, som sokneprester, kapellaner, proster og biskoper.

Når det gjelder personkretsen «prester eller forstandere», viser den til prester i andre kirkesamfunn enn Dnk, og forstandere i en stor variasjon av stillinger i ulike trossamfunn. Presten eller forstanderen var den som etter den tidligere trossamfunnsloven hadde «lovsette gjeremål i trdomssamfunnet», se lov om trdomssamfunn og ymist anna § 14 fra 1969. Etter denne loven valgte trossamfunnene selv hvem de ville ha som prest eller forstander. Navnet på denne personen ble registrert hos statsforvalteren (fylkesmannen). Det

var ikke et krav at personen som skulle godkjennes var en religiøs leder som utførte sjelesorg, eller hadde andre oppgaver knyttet til trosutøvelsen i trossamfunnet.

Trossamfunnsloven som gjelder fra 2021 har ikke videreført forpliktelser til rollen som «prest eller forstander». Utover vigsling er forpliktelsene etter loven nå lagt til tros- og livssynssamfunnene som sådan, og ikke til en utpekt rolleinneholder. Dette har ført til at det ikke lenger er klart hvem som faller inn under betegnelsen «prester eller forstandere» i registrerte trossamfunn i straffeloven § 211.

Etter straffeloven § 211, er også de nevnte yrkesgruppene «hjelpere» underlagt den samme straffesanksjonerte taushetsplikten. Her siktes det til dem som yter bistand til personer med et slikt yrke som det er vist til i bestemmelsen. For å bli regnet som hjelper kreves det ikke en formalisert tilknytning, eller et bestemt ansettelsesforhold.

## 3.2 Departementets vurdering

### 3.2.1 Utgangspunkt: Større mangfold

Det har vært en stor utvikling på tros- og livssynsfeltet i Norge de siste 50 årene. Norge har ikke lenger en statskirke, det har blitt flere medlemmer i andre kristne trossamfunn, og flere nye tros- og livssynssamfunn har etablert seg.

Med et stort mangfold av tros- og livssynssamfunn følger det også store variasjoner i lære, verdier og praksiser. Det er ulike roller og funksjoner innad i tros- og livssynssamfunnene, og ulike plikter og forventninger knyttet til disse. Det har vært en stor utvikling når det kommer til hvordan sjelesorg forstås og praktiseres. Fra et historisk utgangspunkt i Norge som knyttet seg til skriftemålet og den kristne troen, antar departementet at fortrolige samtaler og sjelesorg i dag praktiseres i et mangfold av ulike tros- og livssynssamfunn. Slike samtalepraksiser finner ikke lenger sted bare i kirker og andre tros- og livssynssamfunn, men har vokst fram og er lagt til rette for også ved sykehus, fengsler, forsvar og universiteter.

Spørsmålet om regulering av taushetsplikt for personer og yrkesutøvere i tros- og livssynssamfunn stiller seg derfor i et annet lys nå enn det har gjort tidligere. Dette fører til at det er utfordrende å finne en hensiktsmessig avgrensning av personkretsen i lovteksten. Høringsrunden høsten 2024 ga ingen entydige svar på spørsmålet om hvilke roller og funksjoner som skal falle inn under bestemmelsen.

### 3.2.2 Hovedtrekk i departementets forslag

I departementets forslag ligger det i all hovedsak en videreføring av gjeldende rett, men med enkelte justeringer. Departementet foreslår å fortsatt knytte taushetsplikten til en personkrets, samtidig som det tydeliggjøres at den knytter seg til en betroelsessituasjon. I tros- og livssynssamfunn kan det oppstå mange situasjoner hvor betroelser gis og mottas. I prinsippet kan både ansatte, frivillige og medlemmer knyttet til et tros- og livssynssamfunn motta betroelser. Departementet mener det ikke er hensiktsmessig at en så vid og uoversiktlig personkrets skal være bundet av en lovregulert straffebelagt taushetsplikt. Taushetsplikten skal også videre omfatte en relativt snever personkrets.

Det sentrale formålet med en lovregulert taushetsplikt er å ivareta konfidentens privatliv. Det er ønskelig at det er klart *hvem* som har denne strenge taushetsplikten. Dette skaper trygghet og forutberegnelighet for konfidenten, og er også tjenlig for den som har taushetsplikt. Hvis noen som er omfattet av personkretsen har en religiøs og etisk overbevisning som hindrer deling av opplysninger, vil en lovbestemt taushetspliktregel også gi personen beskyttelse fra å bli pålagt å dele opplysninger mot egen overbevisning.

### 3.2.3 Avgrensning av personkrets

Som departementet skisserte i høringsnotatet høsten 2024, er det krevende å avgrense personkretsen som skal omfattes av bestemmelsen. Det er utfordringer knyttet til det å la for mange omfattes av en regel om taushetsplikt. Dette vil kunne føre til at det blir uklart hvem som har taushetsplikt, og i hvilke situasjoner den gjelder. Det bør begrunnes dersom personkretsen med taushetsplikt utvides vesentlig sammenlignet med kretsen som i dag er omfattet av straffeloven § 211.

### 3.2.4 «Prester»

Departementet foreslår at «prester» skal omfattes av personkretsen for bestemmelsen. Taushetsplikten knytter seg historisk til presterollen. Prester har hatt en tydelig og streng taushetsplikt, noe som har hatt en tillitsskapende funksjon også ut over den kirken der den enkelte prest er satt til å tjene. Prester representerer en klar yrkesgruppe å utlede plikten fra, hvilket kan være viktig i en sektor med såpass mange forskjellige roller og funksjoner.

Departementet har vurdert om det er nødvendig å vise til prester «i Den norske kirke» i bestemmelsen. Den norske kirke har historisk sett hatt, og har fortsatt, en særstilling i Norge. Både katolske og ortodokse prester står i tradisjoner hvor taushetsplikten knyttet til skriftemålet har vært enda strengere enn for prester i Den norske kirke. Selv om det kan være noen teologiske forskjeller mellom prester i Den norske kirke og andre kirkesamfunn, antar departementet at det vil være store likhetstrekk. En referanse til Den norske kirke er følgelig ikke nødvendig.

### 3.2.5 «Religiøse ledere»

Departementet har vurdert hvilke begreper som kan være nyttige å bruke ved siden av «prester», for presist å kunne avgrense personkretsen. Ulike tros- og livssynssamfunn har i høringsrunden spilt inn stillingsnavn fra deres samfunn som de mener bør inn i lovteksten. Departementet har vurdert at det er hensiktsmessig å bruke overordnede stillingsbetegnelser som kan favne flere tros- og livssynssamfunn.

Begrepet «religiøse ledere» er meldt inn som et overordnet begrep som vil dekke mange roller og samfunn. Fordelen med begrepet «religiøse ledere» er at det i stor grad vil bidra til å favne en bred personkrets. En utfordring med begrepet er at det vil kunne lede tankene mot andre typer ledere i et religiøst samfunn, som f.eks. en bibelgruppeleder, som ikke vil være omfattet av taushetsplikten.

Departementet vil med dette forslaget videreføre lovpålagt taushetsplikt for den personkretsen som ved sin rolle har hatt en spesiell forventning om taushetsplikt. De personkretsene taushetsplikten skal gjelde for, vil ofte være religiøse og åndelige ledere i trossamfunn, eller personer med et spesielt ansvar for åndelig og eksistensiell omsorg. «Religiøse ledere» vil ofte ha en formell lederrolle, selv om dette ikke er et vilkår for å omfattes av bestemmelsen. Departementet mener at taushetsplikten ikke skal gjelde for administrative ledere som styreleder eller daglig leder, som tidligere kunne bli regnet som «forstander».

### 3.2.6 «Personer i tilsvarende funksjoner»

For de personkretsene som ikke naturlig faller inn under ordlyden «prester» eller «religiøse ledere», foreslår departementet ordlyden «personer i tilsvarende funksjoner» i bestemmelsen. Dette vil for eksempel dreie seg om personer som i sin stilling har et spesielt ansvar for åndelig og eksistensiell omsorg i livssynssamfunn, eller andre tilsvarende funksjoner ved institusjoner. Forståelsen av «tilsvarende funksjoner» rammes inn av

personkretsen nevnt i bestemmelsen (prester og religiøse ledere), og vilkårene knyttet til situasjonen (omsorg, betroelse).

### 3.2.7 «Medhjelpere»

Departementet mener det er hensiktsmessig at taushetsplikten også gjelder for medhjelpere til den som har taushetsplikt. De vil ofte være til stede i situasjoner hvor åndelig og eksistensiell omsorg utøves, eller på andre måter få kunnskap om betroelser. Et typisk eksempel vil være en sekretær eller tolk som bistår presten, og slik får del i fortrolig informasjon. Taushetsplikten gjelder for den som yter bistand til personen som har taushetsplikt, ikke for en medhjelper til konfidenten.

Lovforslagene krever at den som har taushetsplikt skal informere medhjelperne om taushetsplikten. Departementet foreslår at slik informasjon skal være en forutsetning for straffeansvar for medhjelperen ved brudd på taushetsplikten. En slik regel følger i dag av forvaltningsloven § 13 b andre ledd, og er vedtatt inntatt i ny forvaltningslov § 36. Dette bidrar til å sikre at taushetsplikten blir overholdt.

For å bli ansett som medhjelper kreves det ikke noe bestemt ansettelsesforhold eller tilknytning. Det er ikke nødvendig å inngå en skriftlig avtale om taushetsplikt med medhjelperen ettersom plikten følger av loven, men det kan være nyttig for å dokumentere at informasjonsplikten er oppfylt. Se omtale i punkt 10 om tiltak ved iverksettingen av den nye bestemmelsen.

## 4 Tros- og livssynssamfunn omfattet av taushetsplikt

### 4.1 Gjeldende rett

Taushetsplikten etter straffeloven § 211 gjelder prester i Den norske kirke, prester eller forstandere i «registrerte trossamfunn». Bestemmelsen gjelder dermed ikke for tilsvarende yrkesgrupper eller roller i trossamfunn som *ikke* er registrert. Det betyr at trossamfunnet må være formelt registrert av statsforvalteren i samsvar med trossamfunnsloven § 4 og trossamfunnsforskriften kapittel 2. Taushetsplikten i dag gjelder heller ikke i livssynssamfunn.

### 4.2 Departementets vurdering

#### 4.2.1 Livssynssamfunn

Både hensynet til likebehandling av samfunnene, og den historiske utviklingen med opprettelse av stillinger som humanistiske livsveiledere, taler for at livssynssamfunn bør reguleres på lik linje med trossamfunn. At trossamfunnsloven sidestiller tros- og livssynssamfunn ellers, trekker også i samme retning. Departementet oppfatter at høringen høsten 2024 gir støtte til en slik utvidelse.

#### 4.2.2 Registrerte og tidligere registrerte tros- og livssynssamfunn

Departementet foreslår at taushetsplikten skal gjelde for Den norske kirke, registrerte og tidligere registrerte tros- og livssynssamfunn. Forslaget innebærer en utvidelse av straffeloven § 211, som kun omfatter registrerte trossamfunn og Den norske kirke.

Tros- og livssynssamfunn kan av ulike grunner miste sin registrering. Departementet ser at det vil kunne oppleves urimelig for konfidenten i et samfunn som mister registreringen, at personen også skal miste det vernet taushetsplikten gir. Departementet foreslår derfor å inkludere tidligere registrerte tros- og livssynssamfunn i bestemmelsen. Forslaget innebærer



at taushetsplikten skal gjelde også etter at et tros- eller livssynssamfunn har mistet registreringen, uten tidsavgrensning.

Departementet mener at bestemmelsen ikke bør gjelde for tros- og livssynssamfunn som aldri har vært registrert, slik det ville bli om taushetsplikten ble avgrenset til «fast organisert» tros- og livssynssamfunn, jf. trossamfunnsloven § 4 første ledd. Det vil kunne oppfattes som unødig innblanding i et samfunns anliggender at ikke-registrerte samfunn som hverken har praktisert eller sett behov for taushetsplikt, skal pålegges dette av staten. Det gir videre en klarere avgrensning av hvem som er omfattet av taushetsplikten å kreve at samfunnet skal være, eller skal ha vært registrert, etter trossamfunnsloven.

## 5 Situasjoner omfattet av taushetsplikten

### 5.1 Gjeldende rett

Det følger av straffeloven § 211 at taushetsplikten gjelder hemmeligheter som er betrodd vedkommende «i anledning av stillingen eller oppdraget». Rolleforventningen som kan følge de nevnte yrkesgruppene gjør at betroelser man får, uavhengig av om man er «på jobb» eller ikke, ofte er gitt ut fra en forventning om hemmelighold. Rettspraksis viser at skillet mellom jobb og fritid ikke får betydning dersom det kan sannsynliggjøres at yrkesutøveren har fått betroelsen som følge av en rolleforventning, jf. Rt. 1989 -1363 s. 1365 (som gjaldt barnevern).

Taushetsplikten gjelder selv om tjenesten eller arbeidet er avsluttet. Det betyr at den varer livet ut, også når personen har sluttet i stillingen som utløste taushetsplikten. Taushetsplikten gjelder også selv om konfidenten er død. Erling Johannes Husabø skriver i sin kommentar til straffeloven § 211:

For den som har krav på hemmelighold, er det viktig at tausheten bevares også etter at yrkesutøveren har sluttet i stillingen. Den yrkesmessige taushetsplikten har derfor alltid blitt forstått slik at den gjelder også etter at stillingen eller oppdraget opphører.

Det legges til grunn at gjeldende rett skal videreføres i begge alternativene som nå sendes på høring. Det inviteres til synspunkter på om taushetspliktens rekkevidde i tid bør omtales uttrykkelig i lovteksten.

### 5.2 Departementets vurdering

For å tydeliggjøre og avgrense hvem som har taushetsplikt etter lovforslaget og i hvilke situasjoner, foreslår departementet i det *første alternativet til lovformulering* at taushetsplikten knytter seg til situasjoner der man «gir åndelig eller eksistensiell omsorg», og dermed på en spesiell måte er i en posisjon som fører til at man mottar betroelser.

Forståelsen av begrepet «åndelig eller eksistensiell omsorg» skal tolkes med utgangspunkt i en alminnelig språklig forståelse og i trossamfunnslovens kontekst. Å knytte utøvelse av åndelig og eksistensiell omsorg til den angitte personkretsen tydeliggjør at andre personer som har fortrolige samtaler i et samfunn, ikke er omfattet.

Med «åndelig eller eksistensiell omsorg» menes det som i kristne trossamfunn tradisjonelt har blitt kalt skriftemål og sjelesorg. Sjelesorg refererer gjerne til en noe mer mangfoldig praksis enn skriftemål, men antas ikke å omfatte enhver samtale om trosrelaterte spørsmål. Livssynssamfunn kan bruke andre ord om sine tilsvarende tjenester. Begrepet *omsorg* innebærer en avgrensning til en situasjon hvor én part yter omsorg (og har taushetsplikt) og

den andre parten mottar omsorg (konfidenten, som vernes av taushetsplikten). Det er kun personen som yter omsorgen som har taushetsplikt i den enkelte situasjon.

Begrepet *åndelig eller eksistensiell* er ment som referanse til omsorgssituasjoner som gjelder slike livsnære eller dype menneskelige anliggender som tros- og livssynssamfunn gjerne vier stor oppmerksomhet. Det er ikke et vilkår at den åndelige eller eksistensielle omsorgen har betydning for relasjonen til en guddom eller etterlivet, f.eks. ved å være et sakrament, eller at den som yter omsorgen gjennomfører ritualer av betydning, som å tilsi syndenes tilgivelse. *Åndelig eller eksistensiell omsorg* skal likevel være en type omsorg innbyggerne ikke kan kjøpe i det private konsulent- eller coachingmarkedet. Åndelig og eksistensiell omsorg kan ytes digitalt i sanntid, men ikke ved automatisert chat, KI eller lignende. Åndelig og eksistensiell omsorg kan ytes på e-post og chat og andre skriftlige plattformer, men man bør være oppmerksom på at informasjonssikkerheten kan være svak ved slike tjenester.

Begrepet *åndelig eller eksistensiell omsorg* er ment å referere til situasjoner som ikke oppstår spontant, men som begge parter oppsøker. Denne typen omsorgssituasjoner skal være institusjonalisert ved at tros- eller livssynssamfunnet har gitt det et navn, eller ved at det er forstått internt som en fast praksis. Et eksempel kan være det kristne skriftemålet. Samtaler som finner sted knyttet til livsfaseriter hvor et tros- eller livssynssamfunn avholder seremonier, vil være vernet av taushetsplikten. Det kan også ytes åndelig eksistensiell omsorg som utløser taushetsplikt der en person eller et par oppsøker en religiøs leder for å få råd, i alle fall der dette er vanlig praksis f.eks. i forkant av livsvalg.

*Det andre alternativet* til lovformulering ligger nærmere ordlyden i dagens regulering i straffeloven § 211, og viderefører gjeldende rett. Dette alternativet knytter taushetsplikten til «opplysninger betrodd dem i deres stilling som ikke er alminnelig kjent eller alminnelig tilgjengelige». Dette samsvarer med forståelsen av ordlyden «hemmeligheter» i straffeloven § 211, og er samme formulering brukt i bestemmelsen om advokaters taushetsplikt i advokatloven § 32.

Flere situasjoner kan falle inn under dette alternativet til regulering enn i første alternativ til lovtekst. En prest, religiøs leder eller personer med tilsvarende funksjoner kan få slike opplysninger betrodd i forbindelse med sjelesorg, men også ved andre situasjoner som da vil være omfattet av taushetsplikten. Det er imidlertid et vilkår at betroelsen skjer i deres stilling for at opplysningene skal være beskyttet av taushetsplikten.

Departementet viser til nærmere omtale av dette alternativet under i punkt 6.2.

*Felles for begge alternativene* er at personkretsen omfatter «prester, religiøse ledere eller personer med tilsvarende funksjoner». Det er tros- eller livssynssamfunnene som bestemmer hvem som skal besitte slike funksjoner. Bestemmelsen gjelder ikke for en person som f.eks. har en uformell autoritet i et tros- eller livssynssamfunn som gjør at folk vil betroe seg til en. Situasjoner på retreatsteder eller leirer med tilknytning til tro eller livssyn, der den som yter omsorgen ikke gjør det på vegne av et tros- eller livssynssamfunn, vil eksempelvis falle utenfor bestemmelsen.

Departementet ber om høringsinstansenes syn på fordeler og ulemper ved begge forslagene til lovtekst.

## 6 Opplysninger omfattet av taushetsplikt

### 6.1 Gjeldende rett

Taushetsplikten etter straffeloven § 211 gjelder «hemmeligheter» som er «betrodd» til de nevnte yrkesgruppene eller personene. Begrepet «hemmeligheter» understreker at det dreier seg om opplysninger som bare er kjent av et fåtall personer og som i alle fall ikke er allment kjent. Opplysningene må også være av en slik karakter at de forventes å bli holdt skjult for andre. Begrepet «hemmeligheter» må forstås i tråd med formålene og hensynet bak taushetsplikten. Det vil derfor være sentralt om konfidenten har en berettiget forventning om at opplysningene betraktes som konfidensielle.

I rettspraksis er betroelsesbegrepet tolket videre enn hva som følger av en ordinær språklig forståelse. Ikke bare vil det som en person aktivt meddeler den aktuelle yrkesutøveren være omfattet av taushetsplikten, men også andre personlige opplysninger som yrkesutøveren har fått kjennskap til gjennom sin tjeneste vil være omfattet.

### 6.2 Departementets vurdering

Departementet foreslår i *første alternativ* til bestemmelse at taushetsplikten knyttes til «det som er betrodd dem som ledd i åndelig og eksistensiell omsorg». En prest eller en religiøs leder kan motta betroelser mange steder og i ulike omstendigheter, men det er kun opplysninger man får i kraft av sin stilling og som en del av åndelig og eksistensiell omsorg, som er omfattet av taushetsplikten.

I *det andre alternativet* til bestemmelse foreslår departementet at taushetsplikten knyttes til «opplysninger betrodd dem i deres stilling som ikke er alminnelig kjent eller alminnelig tilgjengelige». Hvilke opplysninger som er allminnelig kjent eller allminnelig tilgjengelig kan være vanskelig å vurdere, noe som tilsier forsiktighet med å dele opplysninger videre. Det sentrale bør være om konfidenten har en berettiget forventning om at opplysningene behandles som konfidensielle. Det er kun opplysninger man får i kraft av sin stilling som er omfattet av taushetsplikten.

## 7 Unntak fra taushetsplikt

### 7.1 Gjeldende rett

Det er flere begrensninger i taushetsplikten etter straffeloven § 211. I punkt 3.6 i [høringsnotatet](#) fra 2024 beskrives forholdet mellom avvergingsplikt, taushetsplikt, opplysningsplikt og opplysningsrett nærmere.

Departementets tidligere kunnskapsinnhenting fra sektoren viser at rekkevidden av, og forholdet mellom disse pliktene, oppleves som vanskelig. Et krevende tema er hvordan man skal forholde seg til bekymringer som oppstår i møte med barn og unge, hvor grensen går for når taushetsplikten opphører, og om det på noe tidspunkt oppstår en plikt eller adgang til å melde fra til barnevernstjenesten. «Prester og forstandere» er ikke omfattet av meldeplikten i barnevernsloven § 13-2, og har etter gjeldende rett ikke mulighet til å melde taushetsbelagte opplysninger til barnevernstjenesten, såfremt dette ikke gjøres etter samtykke for å oppfylle avvergeplikten, eller ut fra nødrettsbetraktninger. Det finnes imidlertid alltid en mulighet for å drøfte saker anonymt med barnevernstjenesten.

## 7.2 Departementets vurdering

### 7.2.1 Samtykke

Ifølge straffeloven § 211 gjelder ikke taushetsplikten dersom den som har krav på hemmelighold samtykker i at hemmeligheten avsløres, jf. vilkåret «uberettiget». Av bevisforbudsreglene i straffeprosessloven § 119 og tvisteloven § 22-5 fremgår det også at forklaring kan gis og bevis føres dersom den som har krav på hemmelighold samtykker.

Hovedhensynet bak taushetspliktsregelen – konfidentens vern – tilsier at samtykke skal fritas fra taushetsplikten. Det er konfidentens opplysninger det dreier seg om, og når personen mener taushet ikke er nødvendig, bør samtykke fra konfidenten være avgjørende for at betroelsen ikke lenger er underlagt taushetsplikt. Departementet mener derfor det er hensiktsmessig å videreføre gjeldende rett når det kommer til muligheten for å samtykke til opphevelse av taushetsplikt.

Det gjelder ikke formkrav for et samtykke til fritak fra presters og andres taushetsplikt, og konfidenten har mulighet til å trekke samtykke tilbake. For å skape notoritet og avklare eventuelle begrensninger for samtykket, bør konfidenten gi et skriftlig samtykke.

### 7.2.2 Adgang til å melde til barnevernstjenesten

Enkelte høringsinstanser gav i høringen høsten 2024 uttrykk for at det ikke er ønskelig med innskrenkninger av taushetsplikten, mens flere andre høringsinstanser mente det er nødvendig å tydeliggjøre om det foreligger en plikt eller adgang til å melde fra til barnevernstjenesten. Flere uttrykte et ønske om at en adgang til å melde fra til barnevernstjenesten måtte følge av en ny bestemmelse i trossamfunnsloven. I departementets dialog med sektoren etter høringen er dette ønsket bekreftet.

Departementet anser at det av hensyn til tros- og livssynsfriheten og til konfidenten ikke er aktuelt å innføre en opplysningsplikt til barnevernet, se nærmere høringsnotatet høsten 2024 punkt 3.6.6. For at barnevernstjenesten skal få opplysninger om alvorlig bekymring for barn, foreslår departementet imidlertid i *første alternativ til lovbestemmelse* å åpne for en *adgang* til å melde til barnevernstjenesten, forutsatt at vilkårene i barnevernsloven § 13-2 er oppfylt.

Barnevernsloven § 13-2 første ledd om plikt til å melde fra til barnevernstjenesten lyder:

Enhver som utfører tjeneste eller arbeid for et forvaltningsorgan, skal uten hinder av taushetsplikt melde fra til barnevernstjenesten uten ugrunnet opphold i følgende tilfeller:

- a. når det er grunn til å tro at et barn blir eller vil bli mishandlet, utsatt for alvorlige mangler ved den daglige omsorgen eller utsatt for annen alvorlig omsorgssvikt
- b. når det er grunn til å tro at et barn har en livstruende eller annen alvorlig sykdom eller skade og ikke kommer til undersøkelse eller behandling
- c. når det er grunn til å tro at et barn med nedsatt funksjonsevne eller et spesielt hjelpetrengende barn ikke får dekket sitt særlige behov for behandling eller opplæring
- d. når et barn har vist alvorlige atferdsvansker ved å begå alvorlige eller gjentatte lovbrudd, ved problematisk bruk av rusmidler, eller ved å ha vist annen form for utpreget normløs atferd
- e. når det er grunn til å tro at et barn blir eller vil bli utnyttet til menneskehandel.

En slik løsning vil gi personer med taushetsplikt etter trossamfunnsloven en *lovfestet adgang* til å melde fra til barnevernstjenesten i visse tilfeller uten hinder av taushetsplikten. Den som er omfattet av taushetsplikten og har fått opplysningene skal selv vurdere om opplysningene

skal videreformidles. Personen det gjelder har dermed adgang, men ikke en plikt, til å melde fra til barnevernstjenesten. Formidling av opplysninger i slike tilfeller vil ikke være et brudd på taushetsplikten. Hensynene som begrunner taushetsplikten, må avveies mot hensynet til å beskytte barnet det gjelder.

Det å gi prester, religiøse ledere og personer i tilsvarende funksjoner en adgang til å melde fra til barnevernstjenesten vil ikke løse de krevende avveiningene som prester og andre vil måtte gjøre i tilfeller hvor dette kan være aktuelt. Departementet mener at en adgang til å melde fra til barnevernstjenesten, vil ivareta trosfriheten til personer i tros- og livssynssamfunn som opplever at å melde bekymring videre vil være et brudd på lære, tro eller overbevisning. Forslaget vil innebære at taushetsplikten vil bli noe svekket, og følgelig også vernet til konfidenten. Samtidig vil forslaget gi den aktuelle personkretsen en adgang til å melde fra til barnevernstjenesten ved alvorlig bekymring for barn.

Departementet ber om høringsinstansenes syn på forslaget.

### 7.2.3 «Fare for liv og helse»

*Det andre alternativet* til lovformulering omtaler ikke adgangen til å melde fra til barnevernstjenesten spesielt, men inneholder en mer generell regel om at taushetsplikten ikke er til hinder «for å dele opplysningene med andre så langt det er nødvendig for å unngå fare for liv eller helse». Formuleringen er etter mønster fra gjeldende forvaltningslov § 13 b første ledd nr. 7. Se spesialmerknadene til forvaltningsloven § 13 b første ledd nr. 7 i Prop. 166 L (2020–2021) punkt 8 side 60:

Etter bestemmelsen skal opplysningene kunne deles med «andre». Delingsadgangen er således ikke knyttet til bestemte mottakere. Det vil kunne være aktuelt å dele de taushetsbelagte opplysningene med enhver, også privatpersoner, som kan gripe inn eller medvirke på en måte som gjør at faren for liv eller helse unngås. Nødvendighetsvilkåret i forslaget medfører imidlertid at opplysningene ikke kan deles i større utstrekning enn det som er nødvendig for at faren for liv eller helse kan unngås. Dette gjelder både for hvilke og hvor mange opplysninger som deles, og for hvem de deles med.

En fare for liv eller helse i bestemmelsens forstand kan oppstå i en rekke ulike situasjoner og skyldes mange ulike forhold, som straffbare handlinger, naturkatastrofer og andre ulykker. Forslaget er imidlertid ment som en nokså snever unntaksregel, som bare skal åpne for deling i nødrettslignende tilfeller.

I motsetning til unntaket i det første alternativet til lovbestemmelse som viser til barnevernsloven, er også voksne omfattet av dette forslaget. Terskelen for å melde fra «ved fare for liv og helse» er imidlertid høyere enn i barnevernsloven § 13-2 første ledd. Dette er ment som en snever unntaksregel, som skal fange opp svært alvorlige bekymringer. Forslaget pålegger ingen opplysningsplikt, men gir en lovfestet adgang til å dele opplysninger så langt det er nødvendig for å unngå fare for liv eller helse. Bestemmelsen kan eksempelvis komme til anvendelse når avvergingsplikten ikke er utløst fordi det ikke er tale om en fremtidig handling, men noe som har skjedd. Hensynene som begrunner taushetsplikten, må avveies mot hensynet til å unngå fare for liv og helse.

Departementet ber om høringsinstansenes syn på forslaget.

## 7.3 Særskilt om avvergingsplikten

Avvergingsplikten følger av straffeloven § 196 og gir alle en plikt til å avverge nærmere definerte straffbare forhold, forutsatt at vilkårene er oppfylt. Det følger av straffeloven § 196 andre punktum at avvergingsplikten går foran lovbestemt taushetsplikt. Alle har plikt til

å søke å avverge lovbruddene nevnt i bestemmelsen, som blant annet omfatter tvangsekteskap og mishandling i nære relasjoner.

Gjennom avisreportasjer, departementets kunnskapsinnhenting og dialog med sektoren, er det tydelig at kunnskapen om avvergingsplikten i flere tros- og livssynssamfunn er mangelfull. Det gjelder både det at avvergingsplikten eksisterer, innholdet og rekkevidden av den.

Departementet har vurdert å ta inn en henvisning til avvergingsplikten i bestemmelsen om taushetsplikt for å tydeliggjøre det ansvaret som er forbundet med den. En slik henvisning er imidlertid lovteknisk problematisk. Det vises i denne sammenheng til [Lovteknikk og lovforberedelse](#) punkt 5.4 s. 67, der det heter at krysshenvisninger til andre lovbestemmelser ikke er ønskelig fordi det kan føre til utilsiktede motsetningsslutninger i forhold til bestemmelser som ikke er nevnt. Manglende kunnskap om avvergingsplikten må derfor avhjelpes på andre måter enn ved en eksplisitt henvisning i bestemmelsen om taushetsplikt.

## 8 Straff

### 8.1 Gjeldende rett

Brudd på taushetsplikten for prester og «forstandere» straffes etter straffeloven § 211 med bot eller fengsel i inntil 1 år. Straff kan bare idømmes når bruddet har vært «uberettiget».

### 8.2 Departementets vurdering

Dersom taushetsplikten videreføres i en ny bestemmelse i trossamfunnsloven, vil brudd på den kunne straffes i medhold av straffeloven § 209. Straffeloven § 209 er lovens hovedbestemmelse om straff for brudd på taushetsplikt, og den fastsetter at:

Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes den som krenker taushetsplikt som han eller hun har i henhold til lovbestemmelse eller forskrift, eller utnytter en opplysning han eller hun har taushetsplikt om med forsett om å skaffe seg eller andre en uberettiget vinning.

Overtredelse av lovbestemt taushetsplikt i spesiallover rammes av straffebudet, med mindre den motsatte løsningen følger av vedkommende lov som oppstiller taushetsplikten, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) kap. 2.19.5.1.

Straffeloven § 210 gjelder grove brudd på taushetsplikten. Bestemmelsens andre ledd angir momenter det særlig skal legges vekt på ved vurderingen av om overtredelsen er grov. Til forskjell fra straffeloven § 209 første ledd som har en strafferamme på 1 år, kan grove tilfeller av brudd på taushetsplikten straffes med fengsel i inntil 3 år.

## 9 Overgangsregel

Departementet antar at de fleste av dem som i dag er omfattet av taushetsplikten etter straffeloven § 211, vil omfattes av den nye bestemmelsen om taushetsplikt i trossamfunnsloven. Det følger dermed av straffeloven § 3 at det vil være straffeloven § 211 som regulerer taushetsbrudd begått *før* endringen, mens det er den nye bestemmelsen i trossamfunnsloven (jf. straffeloven § 209) som vil regulere taushetsbrudd begått etter ikrafttreddelsen, selv om betroelsen skjedde før ikrafttreddelsen.

Departementet viser til [høringssvaret fra Morten Holmboe og Ingrid Løining Ørum](#) ved Politihøgskolen som foreslo følgende overgangsregel: «For opplysninger som er betrodd

prester i Den norske kirke eller prester eller forstandere i registrerte trossamfunn før denne lov trådte i kraft, gjelder bestemmelsene i straffeloven § 211 fortsatt, med mindre det vil følge av straffeloven § 3 at trossamfunnsloven § 20 a vil gjelde.»

Departementet ber om høringsinstansenes syn på om det er behov for en overgangsregel for det tilfelle at noen prester eller forstandere vil falle utenfor den nye bestemmelsen.

## 10 Iverksettningstidspunkt. Forutsetninger for en vellykket implementering

Departementet antar at det bør gå minst ett år fra Stortinget gjør sitt vedtak til lovendringene tar til å gjelde. Tros- og livssynssamfunnene bør få tid til å utarbeide veiledningsmateriell, kanskje også på flere språk og til ulike målgrupper. Tros- og livssynssamfunnene bør få tid til å drive intern opplæring, og utarbeide rutiner og skjemaer.

Departementet vil kunne gi generell veiledning om taushetsplikten i reviderte utgaver av [departementets veileder til trossamfunnsloven](#), men trolig ikke mer detaljert informasjon i en eventuell proposisjon. Lovlighetsgrensen vil rettsansvenderne måtte finne gjennom å anvende loven i konkrete situasjoner, ikke i generell veiledning.

Departementet ber om høringsinstansenes synspunkter på iverksettelsestidspunktet og eventuelle forutsetninger for en vellykket implementering.

## 11 Økonomiske og administrative konsekvenser

Å innføre en bestemmelse om taushetsplikt i trossamfunnsloven har ingen vesentlige økonomiske og administrative konsekvenser for staten, fordi det er tale om en overføring av en materiell regel fra en lov til en annen. Barne- og familiedepartementet kan imidlertid møte forventninger om veiledning og avklaringer som ikke ble stilt mens regelen stod i straffeloven.

Tros- og livssynssamfunn kan få kostnader til opplæring i taushetsplikten etter trossamfunnsloven. Kostnadene tros- og livssynssamfunn har med slike tiltak gir ikke grunnlag for kompensasjon fra staten.

## 12 Justert ordlyd i vitneforbudsreglene

I [høringen høsten 2024](#) ble det foreslått endringer i ordlyden i to bestemmelser som avskjærer dommere fra å kreve vitneforklaring i retten av prester mv. omfattet av taushetsplikten i straffeloven § 211, se det tidligere høringsnotatet kapittel 9 og 10. Forslaget til endringer i straffeprosessloven § 119 og tvisteloven § 22-5 skulle erstatte «prester og forstandere». Fordi det i dette høringsnotatet foreslås en konkret taushetspliktsregel i trossamfunnsloven som bruker andre ord enn dem som var på høring i fjor høst, sender departementet på høring et nytt forslag til endring i vitneforbudsreglene.

Dersom det innføres en taushetspliktsregel i trossamfunnsloven, er det enklere å vise direkte til denne enn å bruke begreper i prosesslovene for å angi den rettslige avgrensningen. Forslaget til taushetspliktsregel i trossamfunnsloven angir en personkrets og enkelte andre vilkår for når taushetsplikt inntreffer. Vitneforbudsregelen vil med henvisningen til trossamfunnslovens taushetspliktsregel avskjære vitneplikt for denne personkretsen «om

noe som er betrodd dem i deres stilling». Departementet antar at det vil være sammenfall mellom personkretsen med taushetsplikt etter trossamfunnsloven og dem som er omfattet av fritaket for å vitne.

## 13 Oppsummering av hovedforskjellene mellom alternativene

Forskjellene mellom alternativene framgår av drøftingen ovenfor. I dette punktet peker departementet på hovedforskjellene.

Første ledd gjelder personkretsen og hvilke opplysninger som er omfattet av taushetsplikten. Personkretsen er den samme i begge alternativer. I første alternativ er opplysningene avgrenset til dem som er betrodd under åndelige og eksistensiell omsorg, mens andre alternativ omfatter alle opplysninger som er betrodd dem i deres stilling som ikke er alminnelig kjent eller alminnelig tilgjengelige.

Andre ledd er likelydende og omhandler medhjelpere.

Tredje ledd regulerer i begge alternativene unntak fra taushetsplikten ved samtykke. Første alternativ inkluderer også unntak for opplysninger som er alminnelig kjent eller alminnelig tilgjengelige. Det samme unntaket framgår av andre alternativs første ledd.

Fjerde ledd gjelder unntak fra taushetsplikten (utenom samtykke som er omtalt i tredje ledd). Etter første alternativ er det adgang til å melde til barnevernstjenesten på visse vilkår. Etter andre alternativ er det adgang til å dele opplysningene med andre så langt det er nødvendig for å unngå fare for liv eller helse.

Det kan være aktuelt å kombinere deler av de to alternativene til lovtekst til en bestemmelse.

## 14 Forslag til lovendringer

### Alternativ 1

Ny § 20a i trossamfunnsloven skal lyde:

§ 20a Taushetsplikt for prester, religiøse ledere og personer i tilsvarende funksjoner

Prester, religiøse ledere og personer i tilsvarende funksjoner i Den norske kirke, registrerte eller tidligere registrerte tros- og livssynssamfunn, som i sin stilling gir åndelig og eksistensiell omsorg, har taushetsplikt om det som er betrodd dem som ledd i denne omsorgen.

Taushetsplikten gjelder tilsvarende for medhjelpere som i sin stilling har fått kunnskap om betroelser etter første ledd. Den som har taushetsplikt etter første ledd, skal informere medhjelperne om taushetsplikten.

Taushetsplikten gjelder ikke i den utstrekning den som har krav på taushet samtykker til at opplysningene kan deles, eller dersom opplysningene etter første ledd er alminnelig kjent eller alminnelig tilgjengelige.

Taushetsplikten er ikke til hinder for å melde til barnevernstjenesten dersom vilkårene i barnevernsloven § 13-2 første ledd er oppfylt.



## Alternativ 2

Ny § 20a i trossamfunnsloven skal lyde:

§ 20a Taushetsplikt for prester, religiøse ledere og personer i tilsvarende funksjoner

Prester, religiøse ledere og personer i tilsvarende funksjoner i Den norske kirke, registrerte eller tidligere registrerte tros- og livssynssamfunn har taushetsplikt om opplysninger betrodd dem i deres stilling som ikke er alminnelig kjent eller alminnelig tilgjengelige.

Taushetsplikten gjelder tilsvarende for medhjelpere som i sin stilling har fått kunnskap om betroelser etter første ledd. Den som har taushetsplikt etter første ledd, skal informere medhjelperne om taushetsplikten.

Taushetsplikten gjelder ikke i den utstrekning den som har krav på taushet samtykker til at opplysningene kan deles.

Taushetsplikten er ikke til hinder for å dele opplysningene med andre så langt det er nødvendig for å unngå fare for liv eller helse.

## Andre lovendringer

Straffeloven § 211 skal lyde:

Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes forsvarere i straffesaker, meklingsmenn i ekteskapssaker, og disses hjelpere, som uberettiget røper eller unnlater å hindre at andre får adgang eller kjennskap til hemmeligheter som er betrodd dem eller deres foresatte i anledning av stillingen eller oppdraget.

Nytt sjette ledd i trossamfunnsloven § 23 skal lyde:

For opplysninger som er betrodd prester i Den norske kirke eller prester eller forstandere i registrerte trossamfunn før § 20a trådte i kraft, gjelder straffeloven § 211 fortsatt, med mindre det vil følge av straffeloven § 3 at § 20a vil gjelde.

Straffeprosessloven § 119 første ledd skal lyde:

Uten samtykke av den som har krav på hemmelighold, må retten ikke ta imot forklaring av *personer med taushetsplikt etter trossamfunnsloven § 20a*, advokater, forsvarere i straffesaker, patentrådgivere oppført på listen nevnt i artikkel 134 nr. 1 i konvensjonen om meddelelse av europeiske patenter 5. oktober 1973, meklere i ekteskapssaker, leger, psykologer, apotekere, jordmødre eller sykepleiere om noe som er betrodd dem i deres stilling

Tvisteloven § 22-5 første ledd første punktum skal lyde:

(1) Retten kan ikke ta imot bevis fra *personer med taushetsplikt etter trossamfunnsloven § 20a*, advokater, forsvarere i straffesaker, patentrådgivere oppført på listen nevnt i artikkel 134 nr. 1 i konvensjonen om meddelelse av europeiske patenter 5. oktober 1973, meklere i ekteskapssaker, leger, psykologer, apotekere, jordmødre eller sykepleiere om noe som er betrodd dem i deres stilling.